

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

ОБЛІКОВА КАРТКА об'єкта культурної спадщини

Стоянка І (найменування об'єкта)
--

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
Археологічний	Визначне місце	На державний облік не взято

1. Дата утворення об'єкта:

V — I тис. до н. е., друга чверть I тис. н. е., пізній мезоліт, бронзовий та ранній залізний віки.

2. Місцезнаходження об'єкта

Матюшине І (Романівка), ур., Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська область, за 3,88 км на схід – південний схід від східної околиці с. Більськ (азимут 135°), за 4,35 км на північний захід (азимут 283°) від центральної частини с-ща Котельви (пам'ятник Герою Радянського Союзу С. А. Ковпаку), на підвищенні першої тераси посеред сучасної правобережної заплави р. Ворскли (на кол. лівому березі її старого річища), за 0,125 км лівобіч (на південь) від асфальтованої автодороги обласного значення О 1710132 Котельва — Більськ.

Географічні координати крайніх обмірних точок дюни наступні:

№ точки	градуси, мінути, секунди (datum WGS 84)	
	N	E
Пн.	50°04'20.0"	34°41'38.5"
Сх.	50°04'17.8"	34°41'37.4"
Зх.	50°04'20.3"	34°41'34.3"
Пд.	50°04'18.4"	34°41'34.0"

Під'їзд з м. Полтави та смт Котельви по шосе Н-12 «Полтава – Охтирка – Суми» до Котельви, далі асфальтованою дорогою обласного значення О 1710132 «Котельва – Більськ» й польовою дорогою на південь.

3. Охоронний номер пам'ятки

Охоронний номер не присвоєно.

4. Дати і номери рішень, відповідно до яких об'єкт узятий на державний облік та визначено категорію пам'ятки

На державний облік не взята.

5. Функціональне використання:

Сучасне використання	Первісне призначення	Інші (протягом часу існування об'єкта)
Задернована дюна, випаси.	Стійбище, короткотривале місце помешкання.	Стоянки у заплаві первісного та середньовічного населення.

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	Займає східний схил і вершину невеликої задернованої дюни овальної в плані форми.
Характеристика	Розміри дюни — 35 x 80 м, висота 0,8 – 0,9 м над рівнем

об'єкта	околу. Має видовжену у широтному напрямку (вздовж насипу автодороги) форму. Шурфуванням на пласкій східній ділянці дюни виявлені розвіяні культурні нашарування доби раннього і пізнього бронзового віку, скіфського часу, пов'язані з шаром дерну і підстиляючого його світлого сіро-жовтого супіску (0 – 0,35 м). З глибини 0,45 м залягає білий намівний пісок-материк. Під час шурфування на глибині 0,15 – 0,20 м знайдені поодинокі уламки стінок ліпних посудин скіфського часу, кілька фрагментів стінок ліпних посудин доби раннього бронзового віку, дрібні й окатані уламки стінок ліпних горщиків бондарихинської культури, в т. ч. вінця ліпного горщика зі скошеними відбитками прямого двозубого штампуги і прогладжуванням на шийці. З індивідуальних знахідок трапилося гончарне біконічне, з двома пласкими зрізаними основами, пряслице, виготовлене з коричнево-сірої маси, з домішками вапнякової дрібнотовченої жорстви. Деталь веретена репрезентує старожитності носіїв черняхівської культури і, можливо, втрачена на місці заплавного відпочинку родини вівчарів пізньоримського часу. Більш неочікуваною знахідкою, виявленою на глибині 0,35 м над рівнем залягання материкового піску, був невеликий кинджал видовжено-ромбічної форми, виготовлений з коричнево-сірого напівпрозорого кременю з жовтавими включеннями. Це знаряддя має коротке трикутне лезо, бічні уступи в його основі і рівномірно звужений видовжений черешок. Збережена довжина кинджалу – 6,9 см, максимальна ширина його леза – 2,5 см, товщина знаряддя – 0,3–0,5 см. Кинджал є характерним зразком озброєння катакомбних племен доби раннього бронзового віку, маючи майже тотожний відповідник у добірці зразків озброєння донецьких катакомбних племен. На поверхні дюни зібрано 75 виробів з кременю і кварциту, що представляють матеріальну культуру населення доби пізнього мезоліту. Мешканці стоянки використовували крем'яну та кварцитову сировину. Кремінь галькового походження має колір від світло- до темно-сірого, при незначній товщині – напівпрозорий. Окремі речі зберегли рештки темної кірки. Близько третини предметів демонструють сліди перебування у полум'ї. Крем'яний комплекс складається з 10 знарядь та 17 заготовок і відходів виробництва. Серед перших наявні 2 скребачки та подвійна кінцевобічна на перетині середньоширокої платівки. Є різець кутового типу, виготовлений на перетині середньоширокої платівки. Ретушованих платівок – 4 екземпляри. У двох випадках незначні ділянки дрібної ретуші охоплюють кути проксимальних кінців скалок у місцях зламів і, ймовірно, фіксують відповідний технологічний прийом (локальне вищерблення крайки), пов'язаний із необхідністю відділення непридатних для подальшого використання частин платівок. Ще один виріб – короткий сегмент із напівстрімкою ретушшю по одній із бічних крайок. Наявний також дистальний кінець платівки, у якого одну крайку з вентралу вкриває дрібна крайова ретуш, другу – окремі фасетки пласкої ретуші. Віддалено він нагадує атиповий вкладень кукрецького типу. Ретушованих відщепів – 3. В усіх випадках дрібна крайова ретуш формує невеликі виїмки. З-поміж заготовок і відходів виробництва є дрібний нукле-
---------	--

подібний уламок підпризматичної форми, з негативами знятих невеликих платівок і платівчастих відщепів; дрібна реберчаста платівка; 5 платівок; 3 дрібні відщепи; 4 невеличких уламки та осколки; 3 лусочки.

Для виготовлення знарядь із кварциту використовувалася сировина плитчастого походження, вірогідно, місцева. Її колір – від сірувато-білого до сірого. Товщина використаних плиток була незначною – близько 2,0–2,5 см, що відобразилося на загальній мініатюрності комплексу.

Група знарядь з кварциту нараховує 3 предмети. Це 2 ретушовані платівки та 1 відщеп. Порівняно з неретушованими скалками, дещо більшою була і їх товщина (0,3–0,4 см). В одному випадку дрібна суцільна ретуш, а в іншому – середнього розміру фасетки епізодичної ретуші охоплювали по одній бічній крайці кожного виробу. Невеликий відщеп має ділянку дрібної ретуші, що формує виїмку на вентральній частині виробу.

Заготовки та відходи виробництва з кварциту представлені: дрібним нуклеподібним уламком, сплющеної форми і вкрай спрацьованим, що використовувався для отримання вузьких платівок; поперечною скалкою підживлення торця плитки, що несла негативи дрібних сколів і лусочок; реберчастою платівкою; 3 платівчастими і 12 аморфними відщепами дрібних розмірів; 3 уламками (товстими відщепами), ширина яких також не перевищує 3 см; 13 лусочками. Уламки платівок (11 виробів) належали тонким і вузьким екземплярам (від 0,5 до 0,7 см завширшки, при товщині 0,1–0,3 см), тільки 3 речі мали ширину до 1 см за такої ж товщини. 3-поміж них проксимальних кінців – 4, коротких медіальних сегментів – 5, дистальних кінців – 2.

Датування комплексу кам'яних виробів припадає на період пізнього мезоліту – раннього неоліту.

Назва виробу	Кремій	Кварцит	Разом
уламок нуклеподібний	1	1	2
скалка підживлення		1	1
платівка реберчаста	1	1	2
платівки	5	11	16
відщепи платівчасті		3	3
відщепи аморфні	3	12	15
уламки, осколки	4	3	7
лусочки	3	13	16
Усього заготовок та відходів	17	45	62
скребачки	2		2
різець	1		1
платівки ретушовані	4	2	6
відщепи ретушовані	3	1	4
Усього знарядь	10	3	13
Усього виробів	27	48	75

Таким чином, залишки стійбища Матюшине I пізньомезолітичного часу (кукрецька культура?) перекривалися культурними нашаруваннями катакомбної культури доби раннього бронзового віку та були зайняті нетривалими стійбищами скотарів наступних епох. Крім того, на дюні виявлені уламки гончарного посуду середини – останньої третини XVIII ст., які вказують на існування тут вівчарні фіналу козацької доби.

Проводилося лише шурфування дюни. Стоянка обстежена О. Б. Супруненьком та С. А. Скорим восени 2014 р.

	Підвищення використовується як луки і випасти СВК «Батьківщина», має пологі схили, більш пласку видовжену ділянку зі східного боку, де спостерігається помітне скупчення археологічних матеріалів на площі 0,25 га.
Наявність творів мистецтва	Твори мистецтва на території дюни відсутні.

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

--

8. Ступінь схоронності об'єкта:

Добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	Стан збереження об'єкту — задовільний. Акт обстеження технічного стану — № 66 від 5 грудня 2014 р.
--	---

9. Наявність науково-дослідної і науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Науковий звіт – матеріали інвентаризації	2014	Супруненко О.Б., Скорий С.А., Мироненко К.М. (Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	Науковий архів Ін-ту археол. НАН України, фонд експ., 2014; Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології уп-равл. культури Полтав. ОДА, ф. експ., спр. 739.

10. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	Виявлені в ході обстежень стоянки археологічні матеріали надійшли до колекції ІКЗ «Більськ» Полтавської обласної ради.
Архівні матеріали	<i>Супруненко О.Б., за участю Гавриленка І.М., Скорого С.А., Мироненка К.М., Шерстюка В.В. Звіт про розвідки та археологічні експертизи на Полтавщині 2014 р. // НА ІА НАНУ. — Ф.е. — 2014; НА ЦОДПА. — Ф.е. — Спр. 739. — Арк. 76–78.</i>

11. До облікової картки додаються графічні матеріали і фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
<i>Графічні матеріали</i>			
1. Матюшине І, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Місце розташування (основа: М-36-82. — Ахтырка. — М 1: 100 000. — К.: Воен.-топогр. ф-ка, 1992). Цифрами позначені: 1 – ур. Матюшине І; 2 – ур. Матюшине ІІ; 3 – ур. Матюшине ІІІ.	1	2015	Коверко А.В.
<i>Фотофіксація</i>			
2. Матюшине І, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка на космічному фотознімку (основа за прогн. «Google Earth 5.2.1. 1588»).	1	2014	Шапорда О.М.
3. Матюшине І, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка. Загальний вигляд. З північного сходу.	1	2014	Супруненко О.Б.

4. Матюшине I та II, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянки I і II. Вигляд зі сходу.	1	2014	Супруненко О.Б.
<i>Графічні матеріали, фото і рисунки знахідок</i>			
5. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка I. Генеральний план. <i>М 1: 500 см.</i>	1	2015	Супруненко О.Б.
6. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Знахідки. 1-4 — <i>кремінь, кварцит</i> ; пізній мезоліт; 5 — <i>кремінь</i> ; катакомбна культура; 6 — <i>кераміка</i> ; черняхівська культура.	1	2014	Гавриленко І.М., Менчинська Т.В., Супруненко О.Б.
7. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Шурф. Кинджал. <i>Кремінь</i> , катакомбна культура.	1	2015	Супруненко О.Б., Коверко А.В.
8. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Шурф. Пряслище. <i>Кераміка</i> , черняхівська культура.	1	2015	Супруненко О.Б.

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний науковий співробітник Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації, заслужений працівник культури України	кандидат історичних наук, старший науковий співробітник	О.Б. Супруненко		24.02.2015

Керівник органу охорони культурної спадщини —
Начальник управління культури Полтавської облдержадміністрації
Г.І. Фасій

 (ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Ілюстрації

1. **Матюшине I**, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район,
Полтавська обл. Місце розташування

(основа: М-36-82. — Ахтырка. — М 1: 100 000. — К.: Воен.-топогр. ф-ка, 1992).

Цифрами позначені: 1 – ур. Матюшине I; 2 – ур. Матюшине II; 3 – ур. Матюшине III.

Підг. Коверко А.В., 2015.

2. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка на космічному фотознімку (основа за прогр. «Google Earth 5.2.1. 1588»).

Урочища: I – Матюшине I; II– Матюшине II; III– Матюшине III; IV – Рубіжне.

Підг. Шапорда О.М., 2014.

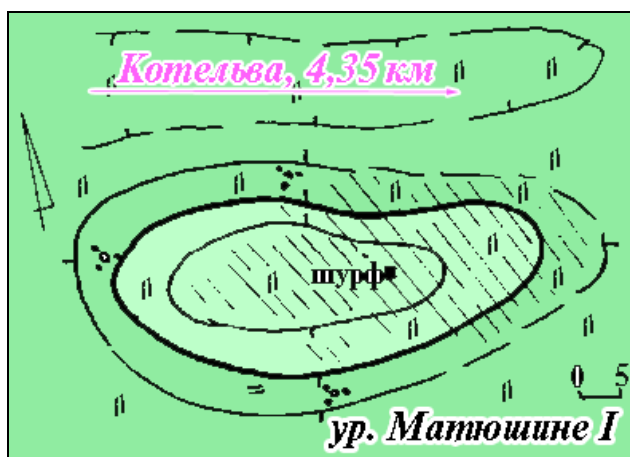
3. Матюшине I, ур. Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка. Загальний вигляд. З північного сходу.

Фото О.Б. Супрунєнка, 2014.

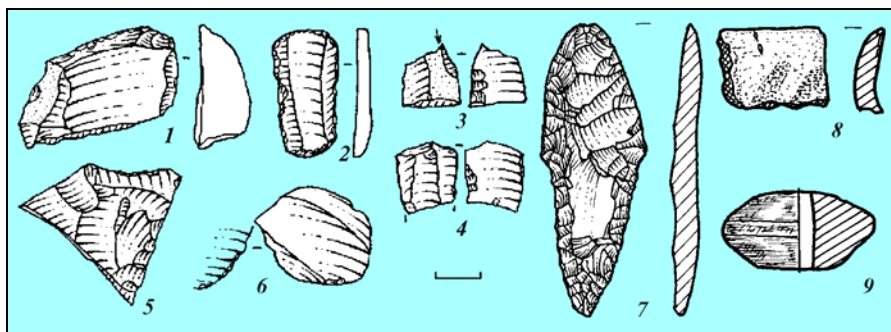
4. **Матюшине, ур.** Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянки I та II. Вигляд зі сходу.

Фото О.Б. Супруненка, 2014.

5. **Матюшине I, ур.** Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Стоянка I. Генеральний план. *М 1: 500 см.*

Рис. О.Б. Супруненка, 2014.

6. **Матюшине I, ур.** Котелевська селищна рада, Котелевський район, Полтавська обл. Знахідки.

1-4 — кремій, кварцит; пізній мезоліт; 5 — кремій; катакомбна культура;

6 — кераміка; черняхівська культура.

Рис. І.М. Гавриленка, Т.В. Менчинської, О.Б. Супруненка, 2014.

7. **Матюшине I, ур.** Котелевська селищна рада, Котелевський район,
Полтавська обл. Шурф. Кинджал. *Кремій, катакомбна культура.*
Фото О.Б. Супруненко, А.В. Коверко, 2014.

8. **Матюшине I, ур.** Котелевська селищна рада, Котелевський район,
Полтавська обл. Шурф. Пряслице. *Кераміка, черняхівська культура.*
Фото О.Б. Супруненко, 2014.